

Vahekultuuride ja vaheribade katsed FARM Biodiversity pilootpõldudel

Interreg

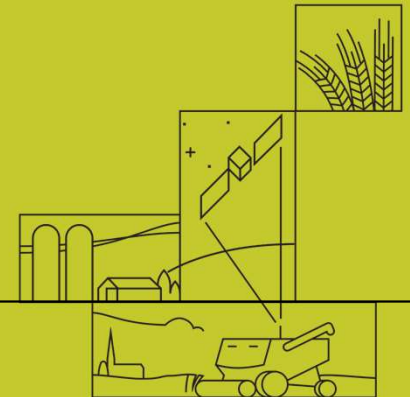

Kaasrahanud
Euroopa Liit

Eesti – Läti

Anu Tiitsaar
agroökoloogia
spetsialist

28.07.2025, Soone farm põllupäev

Väike muutus tootja jaoks võib olla suur muutus elurikkuse jaoks

Projektis osalevad talud saavad projekti raames katsetada keskkonnasõbralikumaid praktikaid ning õppida tundma oma põllumajandusmaal leiduvat elurikkust

- Vahekultuurikatse/haljaväetuskatse
- Õitsvate taimede ribakatse ehk lilleriba
- Mitu nahka püsirohumaalt ehk ravimtaimepõld heinamaal
- Elurikkuse seire – mida teeme, mida loeme
- Putukahotellid – kuidas teha, kellele ja miks

Haljasväetuskatse (5 tootjat)

Haljasväetuskatse piir Rauni
põllumajanduse OÜ –
19.06.2025

10 ha külvikorras põld jaotatakse kaheks:

- 2025. a 5 ha haljasväetuse alla, 5 ha jätkab tavapärasest külvikorda
- 2026. a – põllu pooled liidetakse. Jätkub tavapärane külvikord ja mõõdetakse saagikus mõlemas pooles

– Tootja võit

- Parem muld, allasurutud umbrohud ja kõrgem saagikus järgmisel aastal

– Elurikkuse võit:

- Toitu ja peidupaika looduslikele tolmeldajatele
- Toitu ja segamatut pesitsemisvõimalust lindudele
- Kui jääb talviseks taimkatteks, siis ka talvine toit lindudele ja talvitumiskoht putukatele, tõenäoliselt ka kõrgem näriliste arvukus põllul
→ rohkem röövlindude ja kiskjaid.

Kasutatud segu

- Kergelt kättesaadavad seemned
- Ei tohi muutuda ise umbrohuks (nt tatar)
- Liblikõieliste enamus, et siduda õhulämmastikku
- Õitekonveier putukatele, seemneid lindudele
- Kiirekasvuline
- Kõrge külvinorm, et kiiresti maapind katta
- Külviaeg mai keskel

Liik	Kogus ha kohta
Keerispea	3
Üheaastaed ristikud	6
Päevalill	2
Kesaredis	2
Suvivikk	20
	=35 kg/ha

Õitsvate taimete ribakatse ehk lilleribad (6 tootjat)

Lilleriba Rauni
põllumajanduse OÜ –
19.06.2025

Rajatakse 6-18 m laiune riba suure põllu keskele või serva (6 tootjat) või intensiivselt kasutatava rohumaa serva (2 tootjat)

- Sobib tagamaks puhverala taimekaitsevahendi triivi vältimiseks kõrval olevatele aladele
- Sobib hästi ka veekaitsevööndis või selle taastamiseks
- Tootja võit
 - Kõrgem ökosüsteemiteenustega kaetus, rohkem tolmeldajaid ja kasulikke putukaid
 - Väiksem vajadus põlluservi niita, vähem manööverdamist
 - Täidetud nõuded veekaitsevööndites
- Elurikkuse võit:
 - Toitu ja peidupaika looduslikele tolmeldajatele
 - Toitu ja segamatut pesitsemisvõimalust lindudele

Kasutatud segu

- Kergelt kättesaadavad seemned
- Mõistlik hind
- Palju õisi juba esimesel aastal
- Väike hooldusvajadus – kiire maapinna katmine
- Õitekonveier putukatele, seemneid lindudele
- Külviaeg mai keskel

Liik	Kogus ha kohta
Punane aruhein	5
Karjamaa-raihein	5
Aasnurmikas	5
Timut	3
Harilik aruhein	3
Nõiahammas	1
Lutsern	2
esparsett	3
Teeääre lillesegu *	3
	=30 kg/ha

**Lillesegu koostis: harilik raudrohi, kaarkollakas, kellukas, rukkilill, harilik sigur, verev sõrmkübar, hobumadar, kollane jaanikakar, liht naistepuna, härjasilm, harilik käokannus, teekummel, valge mesikas, kollane mesikas, kukemagun, süstleheline teeleht, harilik käbihein, kibe tulikas, aassalvei, harilik põisrohi, nõmm-liivatee, punane ristki, valge ristki, hiirehernes*

Mitu nahka püsirohumaalt ehk ravimtaimepõld heinamaal – piloottalu Männisalu Mahe

- Püsirohumaad uuendatakse kasutades lisaks tavapärastele rohunditele ravimtaimede seemnesegu
- Eesmärk koguda käsitsi taimi teesegude jaoks, vähendada loodusest otsimise ajavaeva, vältida rohimist
- Elurikkuse võit tuleneb rohumaa mitmekesistamisest, õitsvatest taimedest ja säästlikust looduskasutusest.

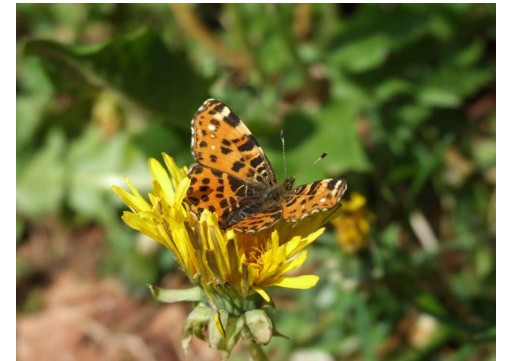
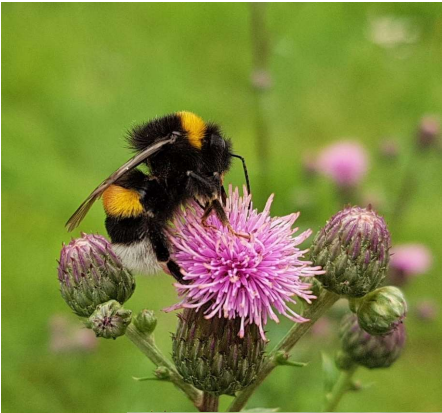
Seire projektialadel

Eesmärgid

- Informeerida tootjaid, kes nende põldudel esinevad, elurikkuse nähtavale toomiseks kasutame nii putukahotelle, kaameraid kui ka õppekäike ekspertidega. Lisaks kutsume tootjaid testima/kasutama elurikkuse määramise äppe.
- Kus võimalik kogutakse andmestik nii, et oleks olemas ka kontroll

Loendatakse:

- kimalasi
- päevaliblikaid
- linde
- mardikaid
- (ööliblikaid)
- vajadusel kaasame botaanikuid

Putukahotell

- Elurikkust toetav element – suurendab kasulike putukate varjumisvõimalusi
- Hariduslik väärtus
- Lihtne teha ja hoida

Kuidas teha?

- Ehitaja puidust raam mõõtudega 100 x 60 cm ja sügavusega vähemalt 10-15 cm.
- Kasuta selleks vanu laudu või jääkmaterjali. Jaota raam mitmeks osaks (2-6)
- Täida sektsioonid erineva loodusliku materjaliga.
 - Pilliroog, bambus – sobib erakmesilastele
 - Puit, mille sisse on puuritud augud – mesilased, sipelgad
 - Männi- ja kuusekähbid – lepatriinud, mardikad
 - Kooretükid – mardikad, ämblikud
 - Sammal, kuivad lehed – hulk erinevaid väikseid putukaid
- Lisa peenikese silmaga võrk, et pesamaterjal välja ei kukuks ja lisa katus.
- **Ära värvi ega kasuta puidukaitsevahendeid hotelli ehitades.**
- Majake peaks olema paigutatud jalgade/kivide peale või seinale nii, et oleks maapinnast kõrgemal.

Keda otsida ja märgata?

Seitsetäpp lepatriinu massiline esinemine Rauni põllumajandusühistu põllul näitab, et loodusliku lehetäide tõrjega on kõik korras, Anu Tiitsaar

Erakmesilased on tublid looduslikud tolmeldajad ning asustavad meelsasti putukahotelle (https://beesinafrenchgarden.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/01/1-img_7097-18-4-13.jpg)

- Lepatriinud
- Kiilassilmad
- Kõrvahargid
- Erakmesilased
- Ämblikud
- Mardikad

Kõrvahark on kõigesööja kes muuhulgas toitub ka lehetäides ja tõukudest (foto: eElurikkus, Imbi Vahuri)

Kiilassilmad on kiskjad, kes toituvad suuresti lehetäidest (foto: eElurikkus, Mare Soomets)

Eeskujulik putukahotell jalgadel. Kõrged jalad hoiavad niiskuse eemal ja teevad putukate jälgimise lihtsamaks. (foto: <https://www.etsy.com/listing/1019799877/grosses-insektenhotel-bausatz-diy>)

METK

Maaelu
Teadmuskeskus

Aitäh kuulajatele!

Interreg

Eesti – Läti

**Kaasrahastanud
Euroopa Liit**